

Plan wynikowy z historii dla klasy II gimnazjum wraz z wymaganiami edukacyjnymi

nr lekcji	temat lekcji	odniesienie do podstawy programowej	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	liczba godzin	uwagi do realizacji, realizacja wniosków poegzaminacyjnych
1	Treści nauczania historii w klasie drugiej wynikające z podstawy programowej. Przypomnienie zasad oceniania.		zapoznanie uczniów z treściami nauczania w klasie II, które wynikają z zapisów podstawy programowej z historii,	przypomnienie obowiązujących zasad oceniania,					
2	Wyprawy krzyżowe. Przyczyny i skutki ich organizowania		-lokalizuje na mapie Palestynę -wskazuje co najmniej jedną przyczynę oraz jeden skutek wypraw krzyżowych	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się terminami: krucjata, krzyżowcy, Lewant, zakony rycerskie prawidłowo sytuuje na osi czasu okres wypraw krzyżowych 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia zakony rycerskie założone podczas krucjat: joannitów, templariuszy i Krzyżaków wskazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie omawia pozytywne i negatywne skutki wypraw krzyżowych 	podaje lata wydarzeń: 1095 r. – synod w Clermont, 1096 r. – pierwsza krucjata,	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zasady funkcjonowania zakonów rycerskich 		
3	Polska dzielnicowa	1 4 . 1	-podaje wydarzenie, które rozpoczęło rozbicie dzielnicowe (testament Bolesława Krzywoustego 1138 r.) -wymienia synów Bolesława Krzywoustego oraz przyznane im ziemie	poprawnie posługuje się terminami: statut, senior, princeps <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie dzielnice Polski: Małopolskę, Wielkopolskę, Mazowsze, Śląsk, Pomorze Gdańskie, Pomorze Zachodnie 	Charakteryzuje zmiany gospodarczo na ziemiach polskich w XIII wieku	podaje lata wydarzeń: 1180 r. – zjazd w Łęczycy, 1227 r. – zjazd w Gąsawie	omawia przyczyny i skutki odstąpienia od zasady senioratu <ul style="list-style-type: none"> wymienia grupy społeczne, które dążyły do przywrócenia jedności państwa polskiego 		
4	Najazdy Mongołów na ziemie polskie.	14.1	<ul style="list-style-type: none"> podaje rok bitwy pod Legnicą – 1241 r. przedstawia dokonania postaci: Czyngis-chana, Henryka Pobożnego wymienia tereny w Europie, które atakowali Tatarzy, rozpoznaje wizerunek wojownika mongolskiego 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się terminami: jarłyk, haracz, chan wskazuje na mapie zasięg terytorialny państwa Mongołów 	<ul style="list-style-type: none"> podaje co najmniej jeden skutek najazdu tatarskiego na Polskę 	wymienia skutki najazdów tatarskich na państwa europejskie <ul style="list-style-type: none"> szczegółowo omawia znaczenie oraz skutki bitwy pod Legnicą 	określa przyczyny sukcesów militarnych Mongołów <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pochodzenie określenia <i>Tatarzy</i> 		
5	Test diagnozujący wiadomości i umiejętności po klasie I gimnazjum.								

6,7	Sprowadzenie Krzyżaków do Polski	14.3.	<ul style="list-style-type: none"> • podaje rok sprowadzenia Krzyżaków do Polski– 1226 r. • wskazuje na mapie tereny państwa krzyżackiego wymienia plemiona podbite przez Krzyżaków: Prusów i Jaćwingów • wyjaśnia przyczyny sprowadzenia Krzyżaków do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rozwój terytorialny państwa zakonnego 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje korzyści i zagrożenia wynikające z osiedlenia się Krzyżaków w Prusach • wskazuje na mapie Malbork -omawia etapy budowy państwa zakonnego 	<ul style="list-style-type: none"> -charakteryzuje zamek w Malborku jako przykład średniowiecznej fortyfikacji wymienia przyczyny sukcesów militarnych i gospodarczych państwa krzyżackiego • omawia okoliczności zajęcia przez Krzyżaków Pomorza Gdańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genezę powstania zakonu krzyżackiego • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>konturia</i> 		
8	Zjednoczenie państwa polskiego w XIV wieku.	1 4 4	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: koronacja Przemysła II – 1295 r., Wacława II – 1300 r., Władysława Łokietka – 1320 r. • wymienia książąt piastowskich dążących do połączenia ziem polskich: Henryka Probusa, Przemysła II, Władysława Łokietka 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny podejmowania prób zjednoczenia ziem polskich, -wymienia tereny wchodzące w skład państwa polskiego za panowania Przemysła II, Wacława II i Władysława Łokietka 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie koronacji Władysława Łokietka w Krakowie dla integracji państwa polskiego • wskazuje na mapie zasięg terytorialny państwa Władysława Łokietka -poprawnie posługuje się terminami: starosta, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia konflikty państwa polskiego z Krzyżakami i Czechami 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności bitwy pod Płowcami w 1333 r. 		
9,10	Dokonania Kazimierza Wielkiego-ostatniego Piasta.	1 4 5 1 4 6	<ul style="list-style-type: none"> -wymienia reformy gospodarcze wprowadzone przez Kazimierza Wielkiego wskazuje na mapie państwo Kazimierza Wielkiego • podaje lata wydarzeń: 1364 r. – ufundowanie Akademii Krakowskiej, 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Wielkiego -przedstawia rozwój terytorialny państwa Kazimierza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1343 r. – pokój w Kaliszu z Krzyżakami, 1370 r. – śmierć Kazimierza Wielkiego • poprawnie posługuje się terminami: przywilej składu, prawo przymusu drogowego, poradlnie 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje działania dyplomatyczne Kazimierza Wielkiego mające na celu zakończenie sporów z Czechami i Krzyżakami 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje politykę Kazimierza Wielkiego wobec Żydów, • podaje przykłady miejscowości, w których wybudowano Orle Gniazda • przedstawia rozwój terytorialny państwa Kazimierza Wielkiego 		
11-12. POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU I 2									
ROZDZIAŁ II: SPOŁECZEŃSTWO ŚREDNIOWIECZA									
13,14	System feudalny	1 1 1 1 1 2 1 2 2	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: wasal, senior, suzeren, lenno, • wyjaśnia zasady funkcjonowania systemu feudalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • określa powiązania tworzące drabinę feudalną społeczeństwa średniowiecznego • wymienia stany: rycerstwo, duchowieństwo, mieszczaństwo i chłopów • poprawnie posługuje się terminami: system feudalny, stan, społeczeństwo stanowe, monarchia patrymonialna, hołd lenny 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia pozycję prawną i majątkową stanu rycerskiego • podaje wybrane cechy charakterystyczne kultury rycerskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przebieg hołdu lennego oraz pasowania na rycerza omawia różnice pomiędzy monarchią patrymonialną a monarchią stanową 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, na czym polegała zasada „Wasal mojego wasala nie jest moim wasalem” 		

15	Życie średniowiecznej wsi	11.1 11.2	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny rozwoju kolonizacji wiejskiej • charakteryzuje zajęcia i życie codzienne chłopów w średniowieczu, 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wynalazki i ulepszenia w rolnictwie wprowadzone w XII–XIV w. • omawia etapy zakładania wsi na prawie niemieckim 	poprawnie posługuje się terminami: lokacja, sołtys, ława, wolnizna, dwupółowka, trójpółowka, metoda wypaleniskowa	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia obowiązki i uprawnienia sołtysa -wyjaśnia, dlaczego trójpółowka była skuteczniejszą metodą uprawy ziemi niż dwupółowka i gospodarka wypaleniskowa 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy pochodzenie nazw miejscowości, takich jak Środa, Piątek, Wola, Piekary, Kowale 		
16,17	Średniowieczne miasto i jego mieszkańcy	11.2 11.3 12.1 12.2	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, burmistrz, ława, cech, czeladnik • wymienia warstwy społeczne w miastach 	<ul style="list-style-type: none"> -przedstawia warunki życia codziennego w średniowiecznym mieście -wyjaśnia, jakie funkcje pełniły w średniowiecznym mieście: ratusz, pręgierz, rynek, targowisko, mury 	• podaje elementy obronne średniowiecznego miasta	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, na czym polegała lokacja miasta na prawie magdeburskim 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co oznaczało powiedzenie: „Powietrze miejskie czyni wolnym” 		
18	Kościół w średniowieczu	11.2 12.1	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania postaci: Benedykta z Nursji, św. Franciszka z Asyżu, św. Dominika • wskazuje na mapie najpopularniejsze w średniowieczu miejsca pielgrzymek – Rzym i Santiago de Compostela <p>poprawnie posługuje się terminami: duchowieństwo, benedyktyni, cystersi,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: ruchy heretyckie, inkwizycja, zakony żebracze • wyjaśnia wyrażenie „benedyktyńska praca” 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia średniowieczne ruchy heretyckie: waldensów i albigensów • wyjaśnia wpływ zakonów na gospodarkę i kulturę w społeczeństwie średniowiecznym 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata soboru w Konstancji: 1414–1418 • porównuje zakony żebracze z zakonami rycerskimi 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najstarsze ośrodki zakonne na ziemiach polskich, • wskazuje na mapie tereny europejskie, na których organizowano w średniowieczu krucjaty 		
19	Kultura i nauka wieków średnich	11.2 12.1	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego kultura średniowiecza określana jest mianem uniwersalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie łaciny w średniowiecznej Europie • wymienia średniowieczne wzorce osobowe: ascety, rycerza, władcy • wymienia pierwsze europejskie uniwersytety i omawia ich rolę dla rozwoju nauki 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: uniwersytet, scholastyka, sztuki wyzwolone • przedstawia dokonania św. Tomasza z Akwinu w średniowieczu • ocenia znaczenie działalności ojców Kościoła i św. Tomasza z Akwinu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia postacie, które w kulturze europejskiej uznaje się za wzorce: Szymona Słupnika, Rolanda, Karola Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy charakterystyczne kultury rycerskiej, dworskiej i ludowej • określa rolę kobiet w średniowieczu na przykładzie Eleonory Akwitańskiej i Jadwigi Śląskiej 		

20	W cieniu kościołów i zamków	12.1 12.3	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy charakterystyczne dla stylu romańskiego i gotyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe zabytki romańskie i gotyckie na ziemiach polskich -porównuje styl romański ze stylem gotyckim -wskazuje na mapie państwa, w których znajduje się najwięcej zabytków romańskich i gotyckich 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób kopiowano i ozdabiano księgi w średniowieczu, -omawia znaczenie <i>Biblia pauperum</i> dla upowszechniania zasad religii chrześcijańskiej -poprawnie posługuje się terminami: portal, prezbiterium, przypora, inicjał, miniatura 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady średniowiecznych budowli świeckich 	<ul style="list-style-type: none"> - tłumaczy, dlaczego polskie budownictwo w stylu romańskim nie rozwinęło się w tak wysokim stopniu jak w Europie Zachodniej 		
21-POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI Z ROZDZIAŁU II									
									1
22	Unia Polski z Litwą w XIV i XV	1 5 · 1 1 5 · 3	<ul style="list-style-type: none"> podaje lata wydarzeń: 1374 r. – nadanie przywileju w Koszycach, 1385 r. – unia polsko-litewska w Krewie, 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie drzewa genealogicznego wskazuje pokrewieństwo między Piastami, Andegawenami i Jagiellonami wymienia postanowienia unii w Krewie przedstawia dokonania postaci: Ludwika Andegaweńskiego, , Jadwigi, Władysława Jagiełły, Witolda poprawnie posługuje się terminami: przywilej, unia personalna, bojarzy 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny i skutki wstąpienia Władysława Jagiełły na tron Polski wskazuje na mapie Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Litewskie, państwo zakonu krzyżackiego, Węgry 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje korzyści i zagrożenia wynikające z zawarcia unii polsko-litewskiej -omawia okoliczności wstąpienia na tron polski Ludwika Andegaweńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację Polski i Litwy w drugiej połowie XIV w. 		
23	Wielka wojna z zakonem krzyżackim	1 5 · 2	<ul style="list-style-type: none"> podaje lata wydarzeń: 15 lipca 1410 r. – bitwa pod Grunwaldem, 1411 r. – pierwszy pokój toruński, 1414–1418 – sobór w Konstancji wyjaśnia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Czerwińsk, Grunwald, Malbork, wymienia postanowienia pokoju toruńskiego z 1411 r. przedstawia dokonania postaci: Ulricha von Jungingena, Zawiszy Czarnego, Mikołaja Trąby, Pawła Włodkowica 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przebieg działań wojennych w czasie wielkiej wojny z zakonem w latach 1409–1411 omawia udział Polaków na soborze w Konstancji 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przebieg bitwy pod Grunwaldem wymienia podstawowe elementy uzbrojenia rycerzy z początku XV w. opisuje uzbrojenie lekkiej jazdy litewskiej biorącej udział w bitwie pod Grunwaldem 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze tezy przedstawione przez Pawła Włodkowica na soborze w Konstancji 		
24	Europa Zachodnia w XIV i XV wieku		<ul style="list-style-type: none"> podaje niektóre skutki epidemii dżumy w XIVw przedstawia co najmniej jedną przyczynę i jeden skutek wojny stuletniej wskazuje na mapie państwa biorące udział w wojnie stuletniej omawia skutki epidemii dżumy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia dokonania postaci: Joanny d’Arc, tłumaczy pojęcie „czarna śmierć 	<ul style="list-style-type: none"> podaje lata wydarzeń: 1337–1453 – wojna stuletnia przedstawia dokonania postaci: Jana Husa, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia skutki wprowadzenia broni palnej i armii zaciężnej wymienia przyczyny i następstwa wojny stuletniej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Jana Husa spalono na stosie 		
25	Nowe potęgi w Europie Wschodniej	1 5 · 1	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie: imperium osmańskie, Konstantynopol,, Wielkie Księstwo Moskiewskie poprawnie posługuje się terminami: 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia skutki zdobycia Konstantynopola przez Turków 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie kolejne ziemie podbijane przez Turków w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, dlaczego upadek Konstantynopola jest uznawany za jedną z granicznych dat 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia konsekwencje, jakie miały dla Polski i Litwy powstanie 		

			sultan, janczarzy, car	• przedstawia dokonania postaci: Władysława III Warneńczyka, Iwana IV Groźnego	omawia przebieg bitwy pod Warną	średniowiecza podaje lata wydarzeń: 1444 r. – bitwa pod Warną, 1453 r. – zdobycie Konstantynopola	imperium osmańskiego oraz zjednoczenie ziem ruskich		
26	Wojna trzynastoletnia	1 5 . 2	-wymienia przyczyny i skutki wojny trzynastoletniej • wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski w wyniku podpisania drugiego pokoju toruńskiego	• przedstawia dokonania postaci: Jana Bażyńskiego, Piotra Dunina, Kazimierza Jagiellończyka	• omawia znaczenie armii zacieężnej w wojnie trzynastoletniej -podaje lata wydarzeń: 1440 r. – powstanie Związku Pruskiego, 1454 r. – początek wojny trzynastoletniej, 1466 r. – drugi pokój toruński	-poprawnie posługuje się terminem stan szlachecki	• podaje nazwy ziem odzyskanych przez Królestwo Polskie na mocy pokoju toruńskiego z 1466 r.		
27	Kultura późnego średniowiecza w Polsce	1 5 . 1	• przedstawia dokonania postaci: Wita Stwosza, Mikołaja Kopernika, • wymienia najsłynniejsze przykłady sztuki gotyckiej w Polsce: m.in. ołtarz Wita Stwosza, Bazylikę Mariacką w Gdańsku, Barbakan w Krakowie, ratusz w Toruniu	• omawia znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej w 1400 r. -wymienia cechy charakterystyczne rzeźby średniowiecznej na przykładzie piety i Pięknjej Madonny	• wyjaśnia, dlaczego okres panowania Kazimierza Jagiellończyka nazywany jest złotą jesienią polskiego średniowiecza	• przedstawia dokonania postaci: Wojciecha z Brudzewa, Pawła Włodkowica, Jana Ostroroga	• wyjaśnia, na czym polega wartość historyczna i kulturowa ołtarza Wita Stwosza		
28-29. POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU II i III									
ROZDZIAŁ IV: NARODZINY NOWOŻYTNEGO ŚWIATA									
30	Ameryka przed przybyciem Europejczyków.	1 6 . 2	• wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Azteków, Majów i Inków	• omawia najważniejsze osiągnięcia techniczne cywilizacji prekolumbijskich	omawia funkcjonowanie poczty i sieci dróg w państwie Inków	• przedstawia system wierzeń Azteków	• uzasadnia, dlaczego Majowie są określanii przez niektórych uczonych Grekami Ameryki		
31	Przyczyny wielkich odkryć geograficznych.	1 6 . 1 1 6 . 2	• podaje lata wydarzeń: 1498 r. – odkrycie morskiej drogi do Indii, 1492 r. – dotarcie do Ameryki przez Krzysztofa Kolumba, 1519–1522 – wyprawa dookoła świata Ferdynanda Magellana • poprawnie posługuje się terminami: astrolabium, karawela, kompas, busola	Żeglarza, Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana • wymienia co najmniej dwie przyczyny wielkich odkryć geograficznych	• wskazuje na mapie szlaki wypraw najważniejszych odkrywców – Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana • wymienia co najmniej dwie przyczyny wielkich odkryć geograficznych	• opisuje przebieg wypraw wielkich odkrywców: Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana • przedstawia dokonania postaci: Ameriga Vespucciego ocenia, jaki wpływ na odkrycia geograficzne miał rozwój kartografii i nawigacji	• omawia zasługi, jakie mieli dla rozwoju żeglarstwa Henryk Żeglarz, Ferdynand Aragoński i Izabela Kastylijska • wyjaśnia, dlaczego Hiszpania i Portugalia miały największy udział w wielkich odkryciach geograficznych • szczegółowo		

							omawia przyczyny wielkich odkryć geograficznych		
							• omawia postanowienia traktatu w Tordesillas		
32	Skutki wielkich odkryć w XV i XVI wieku	1 6 . 1 1 6 . 2	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania postaci: Ferdynanda Corteza, Francisca Pizarra, Montezumy, Atahualpy • poprawnie posługuje się terminem konkwistador • wymienia skutki odkryć geograficznych dla rdzennych mieszkańców Ameryki 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia następstwa odkryć geograficznych dla gospodarki Europy • wskazuje na mapie szlaki handlowe tworzące tzw. złoty trójkąt 			<ul style="list-style-type: none"> • wymienia etapy podboju państwa Azteków i Inków • wyjaśnia przyczyny powstania kolonii w Ameryce • charakteryzuje wymianę handlową pomiędzy Ameryką, Europą i Afryką na szlaku tzw. złotego trójkąta • wskazuje tereny zajęte przez Hiszpanów i Portugalczyków • podaje przyczyny zmniejszenia się liczby rdzennych mieszkańców Ameryki w XVI w. • omawia funkcjonowanie europejskich kolonii w Ameryce 		
33	Gospodarka w epoce kolonialnej	1 6 . 2	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: kompania handlowa, praca nakładcza, manufaktura, kapitalizm • wyjaśnia, kim byli korsarze • wymienia najważniejsze zmiany gospodarcze spowodowane odkryciami 	<p>geograficznymi, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój handlu, zwiększenie produkcji, zmiany w rolnictwie • tłumaczy, na czym polegała praca nakładcza 			<ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany, jakie zaszły w handlu w wyniku odkryć geograficznych • charakteryzuje podział gospodarczy kontynentu europejskiego: państwa na zachód od Łaby specjalizujące się w handlu i 		

							<p>rzemiośle, państwa na wschód od Łaby – zdominowane przez rolnictwo</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wprowadzenia pracy nakładczej • przedstawia zmiany w rolnictwie spowodowane wzrostem wymiany handlowej • wymienia korzyści, jakie niesło za sobą wprowadzenie do użytku weksli i banknotów 		
34,35	Kultura odrodzenia w Europie	1 7 · 1 1 7 · 2 1 7 · 3	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy znaczenie wynaleźnia druku dla rozwoju renesansowej nauki • podaje przykłady dzieł artystów epoki odrodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne architektury renesansu • określa, w którym państwie narodził się renesans 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady inspiracji sztuką antyczną w architekturze i dziełach renesansowych artystów 		<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najsłynniejszych mecenasów włoskiego odrodzenia • charakteryzuje humanizm jako nowy nurt w filozofii i kulturze • podaje tytuły najsłynniejszych dzieł włoskiego renesansu • wskazuje podobieństwa oraz różnice pomiędzy sztuką średniowiecza i renesansu 		
36	Reformacja - nowe wyznania w Europie	1 8 · 1 1 8	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1517 r. – wystąpienie Marcina Lutra, 1555 r. - podpisanie pokoju w Augsburgu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania postaci: Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia najważniejsze skutki reformacji 		<ul style="list-style-type: none"> • podaje główne tezy głoszone przez Marcina Lutra i Jana Kalwina • charakteryzuje wyznania 		

		2		<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: symonia, odpust, nepotyzm, reformacja, luteranizm, protestanci, kalwinizm, arianie • wymienia przyczyny reformacji 			<p>protestanckie: luteranizm, kalwinizm, anglikanizm</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie państwa, w których reformacji miały największy zasięg • wyjaśnia, kim byli arianie • tłumaczy znaczenie zasady „czyj kraj, tego religia” • ocenia, jaki wpływ na rozpowszechnienie idei reformacji miały wynalazki druku 		
37	Kontrreformacja	1 8 3	<ul style="list-style-type: none"> • podaje rok zwołania soboru trydenckiego– 1545 r. • poprawnie posługuje się terminami: inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych, jezuita, 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje wnętrze zboru protestanckiego z wystrojem kościoła katolickiego • omawia główne zasady działalności zakonu jezuitów 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zmiany wprowadzone w Kościele katolickim w wyniku soboru trydenckiego 		<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sytuację w Kościele katolickim w XVI w. • wymienia zadania inkwizycji w walce z reformacją • omawia reformy wprowadzone w Kościele katolickim po soborze trydenckim • przedstawia postać 	1	

							Ignacego Loyoli • przedstawia przyczyny i skutki wojny trzydziestoletniej		
38-39	Początki demokracji szlacheckiej	201	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: szlachta, magnaci, szlachta zagrodowa, gołota, senat, sejmik, poseł, sejm walny, izba poselska, marszałek, konstytucje sejmowe, <i>veto</i>, kanclerz, podskarbi, hetman, ruch egzekucyjny, królewskiej, wojsko kwarciane • omawia najważniejsze przywileje szlacheckie 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje różnorodność stanu szlacheckiego • wymienia trzy stany sejmujące 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia etapy kształtowania się ustroju demokracji szlacheckiej • wyjaśnia, czym była egzekucja praw i dóbr 		<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genezę stanu szlacheckiego • ocenia znaczenie przywilejów szlacheckich • omawia pozycję gospodarczą i polityczną szlachty polskiej w XVI w. • wyjaśnia zasady działalności ruchu egzekucyjnego • przedstawia funkcjonowanie sejmu walnego • wyjaśnia, czym było wojsko kwarciane • charakteryzuje przebieg obrad sejmiku szlacheckiego 		
40	Rozwój gospodarczy Polski XV i XVI wieku	152	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: folwark, pańszczyzna • wymienia produkty eksportowane z Polski w XV–XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy towarów importowanych do Polski w XV–XVII w. • wskazuje na mapie główne ośrodki 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie Gdańska dla wymiany towarowej między Polską a Europą Zachodnią • omawia funkcje 		<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny rozwoju folwarków w pańszczyżnianych • charakteryzuje pozycję gospodarczą 		

				handlowe na ziemiach polskich	jonowani e folwarku pańszczyzniane go		Gdańska oraz jego mieszkańców w XVI–XVII w. • ocenia wpływ rozwoju gospodarczego Polski w XVI w. na poziom życia poszczególnych grup społecznych • omawia propozycje reform społeczno-gospodarczych Jana z Ludziska oraz arian		
41	Czasy Zygmunta Starego	1 9 . 1 1 9 . 2	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1525 r. – hołd pruski • wskazuje na mapie państwa, w których na przełomie XV i XVI w. władzę sprawowali Jagiellonowie 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje na mapie kraje, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny za panowania Zygmunta Starego za panowania Zygmunta Starego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i przebieg ostatniego konfliktu zbrojnego z zakonem krzyżackim 		<ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie hołdu pruskiego dla sytuacji międzynarodowej Polski • wyjaśnia przyczyny podpisania porozumienia jagiellońsko-habsburskiego w Wiedniu • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki konfliktu z Moskwą 		
42,43	Rzeczpospolita Obojga Narodów	1 9 . 1 1 9 . 2	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1569 – unia lubelska, 1572 – bezpotomna śmierć Zygmunta Augusta • poprawnie posługuje się terminami: unia realna i unia personalna 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia unii lubelskiej • wyjaśnia przyczyny i skutki zawarcia unii w Lublinie 	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje na mapie tereny Wielkiego Księstwa Litewskiego i ziemie Korony 		<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki wojny o Inflanty • przedstawia stanowisko zwolenników unii realnej Polski i Litwy • podaje argumenty przeciwników zawarcia unii polsko-litewskiej • ocenia panowanie Zygmunta 		

44,45	Kultura polskiego odrodzenia	1 6 . 2 1 9 . 4	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania postaci: Mikołaja Kopernika, Macieja z Miechowa, Marcina Kromera, Jana Kochanowskiego, Mikołaja Reja, Szymona Szymonowica, Andrzeja Frycza Modrzewskiego • uzasadnia, dlaczego XVI w. w Polsce nazywa się złotym wiekiem 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wpływy włoskiego renesansu na kulturę polską • wymienia przykłady sztuki renesansowej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rozwój szkolnictwa w czasach odrodzenia 	Augusta	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób działalność królowej Bony przyczyniła się do rozwoju polskiej gospodarki i kultury • tłumaczy znaczenie ogłoszenia teorii heliocentrycznej Mikołaja Kopernika i porównuje ją z systemem geocentrycznym • wskazuje renesansowe elementy krakowskiego Wawelu • omawia cechy architektury renesansu na przykładzie zabytków w Polsce • charakteryzuje literaturę polskiego odrodzenia i jej znaczenie dla rozwoju języka polskiego 		
46-47 POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU IV-V									
ROZDZIAŁ VI: WIEK WOJEN									
48	Kraj wielu wyznań	1 9 . 3 2 0 . 2	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: - konfederacja warszawska - 1572 1596 r. – unia brzeska, 	<ul style="list-style-type: none"> 1602 r.– założenie Akademii Rakowskiej • przedstawia dokonania postaci: Jana Łaskiego, Piotra Skargi, • poprawnie posługuje 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim byli arianie 		<ul style="list-style-type: none"> • wymienia grupy społeczne, które na terenach Rzeczypospolitej przyjmowały luteranizm i kalwinizm • wyjaśnia, 		

				się terminami: bracia polscy, konfederacja, grekokatolicy			dlatego poglądy braci polskich zostały uznane za radykalne i były zwalczane przez przedstawicieli innych wyznań		
49,50	Pierwsi królowie elekcyjni	2 0 .1 2 0 .2 2 0 .3	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1572 r. – śmierć Zygmunta Augusta, 	<p>1573 r. – pierwsza wolna elekcja,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania postaci: Henryka Walezkiego, Anny Jagiellonki, Stefana Batorego, Jana Zamoyskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: konfederacja, interreks, sejm konwokacyjny, sejm elekcyjny, sejm koronacyjny, artykuły henrykowskie, <i>pacta conventa</i>, piechota wybraniecka 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia okoliczności pierwszych wolnych elekcji 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia pierwszych królów elekcyjnych i charakteryzuje ich panowanie • omawia główne założenia artykułów henrykowskich oraz dokumentu <i>pacta conventa</i> • określa wpływ pierwszych wolnych elekcji na ukształtowanie ustroju Rzeczypospolitej • charakteryzuje przebieg i skutki wojny polsko-moskiewskiej o Inflanty 		
51	Angielska monarchia parlamentarna	2 2 .2 2 2 .3	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: purytanie, • przedstawia dokonania postaci: Karola I, Olivera Cromwella, 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje co najmniej jedną przyczynę wojny domowej w Anglii • charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej 			<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny konfliktu króla Karola I z parlamentem • ocenia dokonania Olivera Cromwella dla ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii • omawia przyczyny wojny domowej w Anglii 		
52	Monarchia absolutna we Francji	2 2 .	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania postaci: Ludwika XIV, Armanda Richelieu, • poprawnie posługuje się terminami: 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rządy absolutne na przykładzie panowania Ludwika XIV 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia co najmniej jedną cechę gospodarki merkantylistycznej 		<ul style="list-style-type: none"> • wymienia działania kardynała Richelieu, które doprowadziły do 		

		1 2 2 . 3	monarchia absolutna, merkantylizm	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykładowe osiągnięcia kultury i sztuki francuskiej XVII w. 			<p>stworzenia we Francji monarchii absolutnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką rolę w walce z opozycją wobec rządów króla pełniła Bastylia • podaje zasady funkcjonowania merkantylizmu • porównuje monarchię absolutną z monarchią parlamentarną • charakteryzuje rozwój kultury i sztuki za panowania Ludwika XIV 		
53	Początki rządów Wazów	2 0 . 4 2 1 . 1 2 2 . 4	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1605 r. – bitwa pod Kircholmem, 1627 r. – bitwa pod Oliwą, 1629 r. – rozejm w Starym Targu • przedstawia dokonania postaci: Zygmunta III Wazy, Mikołaja Zebrzydowskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Koniecpolskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: rokosz, husaria • podaje co najmniej jedną przyczynę konfliktu Zygmunta III ze szlachtą 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie tereny, na których toczyły się walki w czasie wojen polsko-szwedzkich 		<ul style="list-style-type: none"> • omawia okoliczności wyboru Zygmunta III Wazy na króla Polski • wskazuje pokrewieństwo Zygmunta III Wazy z Jagiellonami • ocenia politykę zagraniczną i wewnętrzną Zygmunta III Wazy • przedstawia sytuację innowierców oraz wpływy jezuitów w państwie rządzonej przez Zygmunta III Wazę • wymienia przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich • opisuje uzbrojenie husarii 		
54	Konflikt z Rosją i Turcją	2 1 . 1 2 1 . 3	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1610 r. – bitwa pod Kłuszynem, 1612 r. – kapitulacja Smoleńska, 1634 r. – pokój w Polanowie, 1620 r. – bitwa pod Cecorą • przedstawia dokonania postaci: 	<p>Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: dymitriady, Dzikie Pola, Kozacy, kozaczyzna, ataman, sicz • wymienia co najmniej po jednej przyczynie wojen prowadzonych w pierwszej połowie XVII w. 	<p>z Rosją i Turcją</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Smoleńsk, Moskwę, 		<ul style="list-style-type: none"> • opisuje przebieg i skutki walk o tron moskiewski w XVII w. • omawia przyczyny oraz przebieg wojen z Turcją w pierwszej połowie XVII w. • wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z powstania kozaczyzny 		
55	Powstanie kozackie	2	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1648 r. – 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia co najmniej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skutki 		<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje 		

		1 . . 2 2 1 . . 3 2 1 . . 4	wybuch powstania Chmielnickiego, klęska pod Żółtymi Wodami, 1667 r. – rozejm w Andruszowie, 1686 r. – przyznanie Rosji Ukrainy lewobrzeżnej • przedstawia dokonania postaci: Władysława IV, Jana Kazimierza, Bohdana Chmielnickiego, Tuhaj-beja, Jeremiego Wiśniowieckiego	jedną przyczynę powstania kozackiego • wskazuje na mapie zasięg powstania Chmielnickiego	powstania Chmielnickiego		sytuację Kozaków na Ukrainie • podaje przyczyny, przebieg i skutki wybuchu powstań kozackich na Ukrainie • omawia rolę Tatarów w wojnie Kozaków z wojskiem polskim • porównuje uzbrojenie wojska zaporoskiego z wyposażeniem husarii • wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Rosji na mocy pokoju wieczystego z 1686 r.		
56	Potop szwedzki	2 1 . . 1 2 1 . . 3 2 1 . . 4	• podaje lata wydarzeń: 1655 r. – początek potopu szwedzkiego, obrona Jasnej Góry, 1660 r. – pokój w Oliwie	• przedstawia dokonania postaci: Karola Gustawa, Hieronima Radziejowskiego, Janusza Radziwiłła, Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego, Jerzego Rakoczego	• wymienia przyczyny i skutki najazdu Szwedów na Polskę	• wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew potopu szwedzkiego	• przedstawia okoliczności najazdu Szwedów na Polskę • określa znaczenie ataku Szwedów na klasztor jasnogórski dla przebiegu wojny polsko-szwedzkiej • omawia kolejne etapy potopu szwedzkiego • ocenia postawę króla Jana Kazimierza podczas konfliktu polsko-szwedzkiego • wyjaśnia znaczenie podpisania traktatów welawsko-bydgoskich		
57,58	Kryzys Rzeczypospolitej w XVII.	2 1 . . 1 2 1 . . 3 2 1 . . 4	• podaje lata wydarzeń: 1673 r. – bitwa pod Chocimiem, 1683 r. – bitwa pod Wiedniem, 1699 r. – pokój z Turcją w Karłowicach • przedstawia dokonania postaci: Jerzego Lubomirskiego, Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana Sobieskiego, Marii Kazimiery, Władysława Sycińskiego • poprawnie posługuje się terminami: <i>abdykować</i> , <i>Święta Liga</i> , <i>liberum veto</i> , <i>oligarchia magnacka</i> ,	• lokalizuje na mapie miejsca bitew w czasie wojen Polski z Turcją • wskazuje przyczyny wojny z Turcją w drugiej połowie XVII w. • omawia znaczenie bitwy pod Wiedniem z 1683 r.			• omawia przebieg bitwy pod Chocimiem w 1673 r. • opisuje okoliczności elekcji Jana III Sobieskiego • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki odsieczy wiedeńskiej • wyjaśnia, na czym polegał kryzys Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w. • ocenia znaczenie zastosowania <i>liberum veto</i> w celu zerwania sejmu		
59,60	Kultura baroku	2	• przedstawia dokonania postaci: Jana	• omawia cechy	• omawia cechy		•		

	i samatyзму	0 . 5	<p>Sebastiana Bacha, Jerzego Fryderyka Haendla, Antonia Vivaldiego, Mikołaja Sępa Szarzyńskiego, Jana Andrzeja Morsztyna, Jana Chryzostoma Paska, Wespazjana Kochanowskiego, Wacława Potockiego</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawnie postępuje się terminami: barok, makaronizmy, portret trumienny, sarmatyzm 	<p>charakterystyczne dla architektury epoki baroku</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje kościół II Gesú i Wersal jako wzorcowe budowle w stylu barokowym 	<p>charakterystyczne sztuki barokowej w Polsce</p>		<p>wskazuje związek sztuk i barokowej z kontrreformacją</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy charakterystyczne rzeźby barokowej omawia tematykę dominującą w malarstwie i rzeźbie epoki baroku charakteryzuje polską literaturę barokową przedstawia cechy charakterystyczne kultury sarmackiej opisuje typowy strój polskiej szlachty z XVII w. 		
61-62 POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VI									
63	Tajemnice sprzed wieków – Jak wyglądał piastowski orzeł?		<ul style="list-style-type: none"> wymienia najstarsze przekazy źródłowe dotyczące orła jako symbolu państwowego podaje przykłady źródeł materialnych z wizerunkiem orła, np. monety i pieczęcie wyjaśnia genezę symbolu orła przedstawioną w kronice Jana Długosza wymienia książąt, którzy od połowy XII w. umieszczali na monetach i pieczęciach wizerunek orła białego: Władysława Wygnańca, Bolesława Kędzierzawego i Kazimierza Sprawiedliwego przedstawia inne znaki używane przez władców piastowskich jako symbole państwowe, np. lwa, gryfa, smoka 						
64	Tajemnice sprzed wieków – Jaka wiedza kryje się w pieczęciach?		<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę pieczęci jako źródła historycznego podaje przykłady zastosowania pieczęci majestatycznej tłumaczy znaczenie symboli przedstawianych na pieczęciach określa czas powstania najstarszych pieczęci używanych przez władców polskich wyjaśnia znaczenie badań archeologicznych dla datowania oraz analizy średniowiecznych pieczęci 						
65	Tajemnice sprzed wieków – O czym opowiadają średniowieczne katedry?		<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia symbolikę średniowiecznych katedr wskazuje cechy stylu gotyckiego na przykładzie katedry w Chartres 						
66	Tajemnice sprzed wieków		<ul style="list-style-type: none"> omawia okoliczności powstania obrazu „Bitwa pod Grunwaldem” opisuje przedstawione na obrazie sceny pod względem zgodności z prawdą historyczną 						

	– Jaką bitwę namalował Jan Matejko?		<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje symboliczne znaczenie dzieła • wyjaśnia, dlaczego Niemcom w czasie II wojny światowej zależało na zniszczeniu „Bitwy pod Grunwaldem” • ocenia postawę profesora Władysława Woydy i jego wkład w ocalenie obrazu 		
67	Tajemnice sprzed wieków – Jak wyglądały działania średniowiecznych szpiegów?		<ul style="list-style-type: none"> • omawia główne zadania średniowiecznych szpiegów • charakteryzuje średniowieczne sposoby szyfrowania wiadomości • wyjaśnia, jak werbowano i wynagradzano szpiegów w średniowieczu • wymienia najsłynniejszych szpiegów polskich i krzyżackich 		
68	Tajemnice sprzed wieków – Jak obradowano na sejmikach i sejmach?		<ul style="list-style-type: none"> • ocenia stosunek szlachty do udziału w sejmikach ziemskich i sejmie walnym • tłumaczy, dlaczego sejmiki odbywały się najczęściej w kościołach • omawia sposób głosowania na posłów podczas obrad sejmiku ziemskiego • przedstawia zastosowanie rugów poselskich 		
69	Tajemnice sprzed wieków – Gdzie pochowano Mikołaja Kopernika?		<ul style="list-style-type: none"> • wymienia hipotezy dotyczące miejsca pochówku Mikołaja Kopernika • tłumaczy, dlaczego podczas II wojny światowej Niemcy interesowali się poszukiwaniami grobu Mikołaja Kopernika • omawia zasady współpracy historyków, archeologów, kryminologów i genetyków podczas poszukiwań grobu Mikołaja Kopernika • wyjaśnia udział bibliologów w potwierdzeniu tożsamości Mikołaja Kopernika 		
70	Tajemnice sprzed wieków – Kto zwyciężył pod Wiedniem?		<ul style="list-style-type: none"> • wymienia dowódców biorących udział w bitwie z Turkami • wyjaśnia przyczyny niezadowolenia cesarza Austrii z triumfu Jana III Sobieskiego • omawia przygotowania armii polskiej do wyprawy pod Wiedeń 		